

STUDIA WILANOWSKIE

XXV

WARSZAWA 2018

MUZEUM PAŁACU
Króla Jana III
W WILANOWIE

Narodowe Historyczne Archiwum Białorusi w Mińsku należy do najbogatszych instytucji przechowujących archiwalia w Europie Środkowo-Wschodniej. Znajduje się w nim ponad milion jednostek archiwalnych zgrupowanych w 3159 zespołach. Najstarszy, oryginalny dokument datowany jest na 20 czerwca 1391 roku. Wszystkie zespoły w Narodowym Historycznym Archiwum Białorusi (dalej: NHAB) można podzielić na dwie podstawowe grupy: zespoły instytucji z okresu Wielkiego Księstwa Litewskiego i Rzeczypospolitej oraz zespoły instytucji z okresu Imperium Rosyjskiego. Odrębnie traktowane są zespoły rodowe i zespoły pochodzenia prywatnego. Najciekawsze i najbogatsze wśród nich to „Radziwiłłowie, książęta”, „Lubomirscy, książęta”, „Plater-Zybergowie, hrabiowie”, „Jeleńscy, ziemianie” i bez wątpienia Archiwum Sobieskich w Oławie.

ZESPÓŁ ARCHIWUM SOBIESKICH W OŁAWIE W NARODOWYM HISTORYCZNYM ARCHIWUM BIAŁORUSI – HISTORIA ZESPOŁU I BADAŃ NAD NIM PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ

Dzmitry Yatsewich

Państwowe archiwa Białorusi przechowują materiały archiwalne według przyjętego podziału kompetencji. W NHAB w Mińsku znajdują się: 1) dokumenty z czasów Imperium Rosyjskiego odnoszące się do trzech byłych guberni: mińskiej, witebskiej i mohylewskiej; 2) dokumenty z całego terytorium Wielkiego Księstwa Litewskiego. Mimo to nasze archiwum przechowuje wiele dokumentów, które nie podlegają temu przyjętemu podziałowi. W NHAB w Mińsku znajduje się zatem wiele zespołów wytworzonych przez instytucje Królestwa Polskiego, w tym kilkadziesiąt oryginalnych ksiąg aktowych z XV–XVII wieku. Do tej grupy zaliczyć można również wspomniane Archiwum Sobieskich w Oławie. Zespoły te do lat dziewięćdziesiątych XX wieku były badane i opracowywane w mniejszym zakresie, z dwóch podstawowych powodów, mianowicie: 1) historia Białorusi rozumiana była jako historia wyłącznie ziem wchodzących w skład Białoruskiej SSR; 2) obawiano się utraty tej części archiwaliów.

Do tego czasu dokumenty, jednostki archiwalne, a nawet całe zespoły przemieszczano po różnych krajach całego Związku Radzieckiego. Miało to swoje plusy i minusy. Z tego powodu w latach siedemdziesiątych XX wieku z Mińska do Wilna został przekazany cały zespół unickiego duchownego konsystorza tylko na podstawie nazwy „Litewski”, chociaż jego faktyczne centrum i archiwum znajdowało się przy klasztorze w Żyrowicach, a dokumenty dotyczyły niemal wyłącznie terytoriów guberni mińskiej i grodzieńskiej. Z kolei z Leningu (dzisiejszego Sankt Petersburga) do Mińska przekazano cały zespół rzymskokatolickiego duchownego konsystorza, wyłącznie na podstawie określenia „Mohylewski”, chociaż jego faktyczne centrum i archiwum znajdowało się w Sankt Petersburgu, a terytorialny zasięg dokumentów obejmował obszar od Czernihowa i Rygi do Irkucka i Chabarowska.

Do niedawna Archiwum Sobieskich w Oławie było jednym z najmniej rozpoznanych przez badaczy zespołów w naszej instytucji. Zarówno zawartość dokumentów, jak i historia zespołu i jego przemieszczeń do wybuchu II wojny światowej jest wystarczająco dobrze zbadana, dlatego pominę tutaj tę część jego losów. Niemal do końca II wojny światowej znajdował się on w berlińskim archiwum, które dzisiaj nosi nazwę Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz (Tajne Archiwum Państwowe Fundacji Pruskiego Dziedzictwa Kulturowego).

Niewiele wiadomo, w jaki sposób omawiany zespół trafił do Mińska. Archiwalne instytucje BSRR w latach 1938–1948 były podporządkowane Głównemu Archiwalnemu Zarządowi Ludowego Komisariatu Spraw Wewnętrznych ZSRR, a w latach 1948–1960 – Głównemu Archiwalnemu Zarządowi Ministerstwa Spraw Wewnętrznych ZSRR, i dopiero od roku 1960 przestały być tajne.

Według relacji byłej pracownicy NHAB, uczestniczki powojennej odbudowy archiwalnych struktur na Białorusi, Tamary Eudokimowej Lawonciewej, dokumenty Sobieskich z berlińskiego archiwum zostały przywiezione do Państwowego Archiwum Obwodu Mińskiego, razem z wieloma innymi, pochodzącymi z różnych stron Europy. Nie posiadały one niezbędnego aparatu naukowo-badawczego, część dokumentów nie była zszyta w jednostki. W sumie, do archiwum wpłynęło kilka skrzyń i ogólny, odręcznie spisany inwentarz. Należy przy tym zaznaczyć, że nie był on sporządzony przez archiwistów, ale przez pracowników NKWD, którzy posługiwali się językiem niemieckim. Mińscy archiwiści nie wiedzieli, co zrobić z tymi skrzyniami. Przypomnę, że Centralne Państwowe Historyczne Archiwum BSRR znajdowało się wówczas w Mohylewie, a w Państwowym Archiwum Obwodu Mińskiego pracowali archiwiści, którzy specjalizowali się w dokumentach dziewiętnastowiecznych. Nie było tam wykwalifikowanych kadr, które mogłyby opracować nowo pozyskane dokumenty. Ustalono, że zostaną przesłane do Moskwy, do dalszego rozdysponowania. Jednak 29 lipca 1949 roku moskiewscy archiwiści przekazali je ponownie do Mińska. Tutejsi archiwiści zatem stanęli przed zadaniem włączenia tych dokumentów do zasobu archiwum (il. 1).

il. 1

Budynek
Państwowego Archiwum
Obwodu Mińskiego
(wcześniej kościół pobernardyński, ul. Bakunina 4),
lata pięćdziesiąte XX wieku
(zespół znajdował się tam
w latach 1949–1963)

il. 2

Budynek Centralnego Państwowego Historycznego Archiwum Białoruskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej (ul. Kazłowa 26), lata siedemdziesiąte XX wieku (zespół znajdował się tam w latach 1963–1998)

W 1953 roku zespół ten z numerem porządkowym 695, pod nazwą „Sobieski Jan, polski dowódca, król Polski”, znajdował się w Mińsku, w Państwowym Archiwum Obwodu Mińskiego. Świadczy o tym fakt, że został mu nadany numeru tego archiwum. Zespół archiwalny Radziwiłłów, który trafił do Mińska równocześnie z dokumentami Sobieskich, otrzymał numer porządkowy 694.

Dokumenty były nieuporządkowane i znajdowały się w stanie rozsypu. Potwierdziło to skontrum przeprowadzone 13 listopada 1953 roku. W spisie z tego dnia stwierdzono, że zespół liczy 532 jednostki archiwalne. Jednak w protokole skontrum, opracowywanym przez jedenaście dni, mowa o tym, że zespół składa się ze 169 jednostek archiwalnych. Prawdopodobnie liczne dokumenty były bez obwolut i nieznaną języków obcych pracownicy obwodowego archiwum nie mogli wyodrębnić poszczególnych jednostek. Jednym z wyników skontrum była konkluzja: „zespół potrzebuje naukowo-technicznego opracowania”.

Po przeniesieniu Centralnego Państwowego Historycznego Archiwum BSRR z Mohylewa do Mińska w 1963 roku i przekazaniu do tego archiwum licznych tzw. przedrewolucyjnych zespołów z Państwowego Archiwum Obwodu Mińskiego, w tym także i omawianych tu dokumentów, przeprowadzono planowe skontrum stanu i dostępności materiałów dokumentalnych (il. 2). Według rejestrowej dokumentacji w archiwum znajdował się zespół z porządkowym numerem 695, o poprawionej nazwie „Sobiescy”, obejmujący 169 jednostek archiwalnych. W trakcie skontrum okazało się, że jednostek jest faktycznie 418.

Pierwszy inwentarz dokumentów zespołu, przygotowany bezpośrednio przez archiwistów, został sporządzony w 1964 roku. Oznacza to, że powstał dokładnie w tym czasie, kiedy archiwum historyczne razem

z personelem zostało przeniesione z Mohylewa do Mińska. Zespół otrzymał nową, uzupełnioną nazwę: „Dokumentalne materiały Jana Sobieskiego, jego żony Marii Kazimiery, syna Jakuba i żony Jakuba Hedwig-Elizabet” (w taki sposób transkrybowano imię żony Jakuba, Jadwigi Elżbiety Amalii). Przy opracowywaniu zastosowano tzw. zasadę nominalno-chronologiczną.

Wyodrębniono cztery działy: 1) dokumenty Jana Sobieskiego, 2) dokumenty królowej Marii Kazimiery, 3) dokumenty Jakuba Sobieskiego, 4) dokumenty Jadwigi Elżbiety; a w każdym z nich kilka poddziałów. Ponieważ zespół był nietypowy i niepodobny do żadnego innego, to i nadane nazwy wielu poddziałów charakteryzowały się swoistą „nawiąnością”:

- materiały o wyborze Jana Sobieskiego na króla Polski i o jego wyjazdach za granicę;
- materiały o stosunkach wzajemnych i wojnie z Turkami;
- korespondencja dyplomatycznego, państwowego i obywatelskiego znaczenia i inne.

Dla zrozumienia dawnej systematykacji potrzebne było równoczesne podawanie w nagłówku starej sygnatury z Geheimes Staatsarchiv. Dzięki temu wiemy dziś, że archiwum Sobieskich zawiera dokumenty przechowywane w dwóch repozytoriach berlińskiego archiwum: 29 jednostek archiwalnych z repozytorium nr 9 i 409 jednostek z repozytorium nr 141.

W 1964 roku komisja stwierdziła, że „Dokumentalne materiały są bardzo zagrybiałe” i zaproponowała, aby „Zespół jako samodzielny zlikwidować, a jednostki archiwalne dołączyć do zespołu Radziwiłłów”. Postulat ten zrealizowano w 1971 roku, włączając dokumenty Sobieskich do zespołu „Radziwiłłowie, książęta” jako odrębny dział 12 (op. 12).

Dostęp do tych dokumentów do lat dziewięćdziesiątych XX wieku był ograniczony. Do pracy z nimi dopuszczano wyłącznie pracowników naukowych najwyższej rangi, za specjalną zgodą kierownictwa. W latach dziewięćdziesiątych, wraz z formowaniem służby archiwalnej niepodległej Republiki Białorusi, zmieniało się rozumienie roli i znaczenia archiwów w życiu obywateli. W 1997 roku dokumenty rodu Sobieskich zostały przekazane do Centralnego Laboratorium Mikrofilmowania i Restauracji, gdzie zostały przeszyte i otrzymały nowe tekturowe oprawy (il. 3).

W latach 2006–2007 przeprowadzono ponowną inwentaryzację zespołu według reguł zgodnych z obowiązującymi we współczesnej archiwistyce. Do wykonania tej pracy w NHAB Instytut Historii Narodowej Akademii Nauk Białorusi oddelegował specjalnego pracownika, który władał językiem francuskim, niemieckim i włoskim. Oprócz nowego, udoskonalonego inwentarza przygotowano również indeksy: osobowy i geograficzny oraz wyczerpujący historyczno-archiwalny wstęp do zespołu. Jednostki w inwentarzu usystematyzowano w porządku chronologicznym. Na mocy decyzji eksperckiej komisji metodycznej

il. 3 s. 273

Budynek Narodowego
Historycznego
Archiwum Białorusi
(ul. Krapotkina 55),
zdjęcie z 2018 roku
(zespół znajduje się tu od
roku 1998)

z 29 kwietnia 2009 roku zdecydowano o ponownym wydzieleniu dokumentów Sobieskich w odrębny zespół z wcześniejszym numerem porządkowym 695, pod poprawioną nazwą „Archiwum Sobieskich w Oławie”. W 2010 roku wszystkie jednostki zespołu zostały zmikrofilmowane.

Dzięki przygotowaniu całego niezbędnego aparatu naukowo-badawczego użytkownicy uzyskali nieograniczony dostęp do dokumentów w pracowni naukowej archiwum. W wyniku tego od 2012 roku rozpoczął się nowy etap w badaniach nad dokumentami wspomnianego zespołu.

W latach 2012–2017 z dokumentów zespołu korzystało sześciu badaczy z Białorusi i dwudziestu jeden z zagranicy (dziewiętnastu z Polski, jeden ze Szkocji, jeden z Niemiec). Reprezentowali oni m.in.: Instytut Historii Narodowej Akademii Nauk Białorusi w Mińsku, Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk im. T. Manteuffla w Warszawie, Instytut Filologii Romańskiej Uniwersytetu Ludwika i Maksymiliana w Monachium, Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytet w Aberdeen, Instytut Historii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Historii Uniwersytetu Wrocławskiego, Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Największą naukowo-badawczą inicjatywą w minionych pięciu latach stało się podpisanie w 2015 roku porozumienia o współpracy pomiędzy Narodowym Historycznym Archiwum Białorusi w Mińsku a Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie w sferze naukowego wykorzystania dokumentalnej spuścizny rodu Sobieskich oraz przygotowania do druku, w ramach tego projektu, edycji korespondencji królowej Marii Kazimiery.

SUMMARY

The Sobieski in Oława Archive in the National Historical Archive of Belarus. The history of the archive and research on it after the Second World War

The rich collections of the National Historical Archive of Belarus contain, among others, the set entitled “The Sobieski in Oława Archive”. Until the end of the Second World War it was held in the Berlin archive today known as Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz. Very little is known about the history of this set before its emergence in Minsk. The Sobieski family documents were sent there, together with other archive materials, from various locations in Europe. Due to the lack of qualified research personnel it was decided that they would be sent to Moscow, but in 1949 they returned to the capital of Belarus, to the State Archive of the Minsk District. In the subsequent years the set functioned under no. 695 and the title “Sobieski Jan, Polish commander, king of Poland”. After the Central State Historical Archive of the Soviet Republic of Belarus was moved from Mogilev to Minsk, the set underwent preliminary examination, it was entitled Documental materials for Jan Sobieski, his wife Marie Casimire, son Jakub and Jakub’s wife Hedwig-Elizabet (sic!) and organized anew according to the nominal/chronological order. Later, it was postulated that the set should discontinue as a separate unit and in the year 1971 the Sobieski family documents were integrated with another family archive, “The Princes Radziwiłł” (fond 694) as a separate section no. 12 (op. 12). Until the 1990s access to these documents was severely restricted; the set was available only to selected scholars granted a special permission from the archive’s director. This state of affairs changed when the archive division of the independent Republic of Belarus was instituted. In the first years of the 21st century the set was rearranged, the necessary research apparatus (inventory, indexes etc.) was created, and re-detached as an independent unit. At the current moment, the set functions in the National Historical Archive of Belarus as Fond 695 under the title “The Sobieski in Oława Archive”.

Keywords:

Sobieski in Oława Archive, National Historical Archive of Belarus, Princes Radziwiłł Archive, Sobieski Family, fond 695

Zespół Archiwum Sobieskich w Oławie w Narodowym Historycznym Archiwum Białorusi: historia zespołu i badań nad nim po II wojnie światowej
Dzmitry Yatsevich

- s. 14 (il. 1) Budynek Państwowego Archiwum Obwodu Mińskiego (wcześniej kościół pobernardyński, ul. Bakunina 4), lata pięćdziesiąte XX wieku (zespół znajdował się tam w latach 1949–1963), fotografia ze zbiorów Narodowego Historycznego Archiwum Białorusi w Mińsku
- s. 15 (il. 2) Budynek Centralnego Państwowego Historycznego Archiwum Białoruskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej (ul. Kazłowa 26), lata siedemdziesiąte XX wieku (zespół znajdował się tam w latach 1963–1998), fotografia ze zbiorów Narodowego Historycznego Archiwum Białorusi w Mińsku
- s. 17 (il. 3) Budynek Narodowego Historycznego Archiwum Białorusi (ul. Krapotkina 55), zdjęcie z 2018 roku (zespół znajduje się tu od roku 1998), fot. Krzysztof Kossarzecki

Edycja listów królowej Marii Kazimiery z Archiwum Sobieskich w Oławie

Anna Leyk

- s. 24 (il. 4) Przykładowa okładka fascykułu z repozytorium 141 Geheimes Staatsarchiv w Berlinie; NGAB, fond 695, op.1, nr 261, Narodowe Historyczne Archiwum Białorusi w Mińsku
- s. 26 (il. 5A) Uszkodzony dolny brzeg karty; NGAB, fond 695, op. 1, nr 256, k. 28v–29, Narodowe Historyczne Archiwum Białorusi w Mińsku
- s. 26 (il. 5B) „Białe plamy” na karcie; NGAB, fond 695, op.1, nr 258, k. 61, Narodowe Historyczne Archiwum Białorusi w Mińsku
- s. 26 (il. 5C) Uszkodzenia wzdłuż linii zgięcia; NGAB, fond 695, op. 1, nr 260, k. 1v–2, Narodowe Historyczne Archiwum Białorusi w Mińsku
- s. 27 (il. 6) Dopisek poczyniony inną ręką: „Z Wysocka do Warszawy”; NGAB, fond 695, op. 1, nr 256, k. 20, Narodowe Historyczne Archiwum Białorusi w Mińsku
- s. 28 (il. 7A i 7B) Powtórzona informacja: zapis Marii Kazimiery („tegoż 4 marca we Lwo-

wie”) i dopisek późniejszy na odwrocie listu („we Lwowie tegoż 4 marca”); NGAB, fond 695, op. 1, nr 258, k. 17 i 28v, Narodowe Historyczne Archiwum Białorusi w Mińsku

- s. 29 (il. 8A i 8B) Dwa oblicza pisma Marii Kazimiery, czyli chaos i porządek; NGAB, fond 695, op.1, nr 260, k. 28 oraz nr 261, k. 74v–75, Narodowe Historyczne Archiwum Białorusi w Mińsku
- s. 30 (il. 9) Pismo Jana Sobieskiego; NGAB, fond 695, op. 1, nr 61, k. 7, Narodowe Historyczne Archiwum Białorusi w Mińsku
- s. 32 (il. 10) Aleksander Sobieski – syn marnotrawny; NGAB, fond 695, op. 1, nr 260, k. 69, Narodowe Historyczne Archiwum Białorusi w Mińsku
- s. 33 (il. 11) „Czy Niemcy potrują nas jako szczyrów?”; NGAB, fond 695, op. 1, nr 260, k. 35, Narodowe Historyczne Archiwum Białorusi w Mińsku
- s. 34 (il. 12) Nietypowy układ stron; NGAB, fond 695, op. 1, nr 261, k. 38v–39, Narodowe Historyczne Archiwum Białorusi w Mińsku
- s. 36 (il. 13) Fragment zaszyfrowany ręką Marii Kazimiery; NGAB, fond 695, op. 1, nr 260, k. 33v–34, Narodowe Historyczne Archiwum Białorusi w Mińsku
- s. 37 (il. 14) Zaszyfrowana karta; NGAB, fond 695, op. 1, nr 256, k. 19, Narodowe Historyczne Archiwum Białorusi w Mińsku
- s. 39 (il. 15) Galoniki i guziki; NGAB, fond 695, op.1, nr 256, k. 38, Narodowe Historyczne Archiwum Białorusi w Mińsku

Nowe spojrzenie na listy Jana Sobieskiego do Marii Kazimiery d’Arquien. Kilka różnic pomiędzy odpisami Bandtkego i edycją Kukulskiego a materiałem archiwalnym oraz kilka uzupełnień

Mikołaj Tomaszewski

- s. 47 (il. 16) Przykład szyfru cyfrowego; NGAB, fond 695, op. 1, nr 38, k. 37v, Narodowe Historyczne Archiwum Białorusi w Mińsku
- s. 50 (il. 17) Początek listu z 25 listopada 1667 r.; NGAB, fond 695, op. 1, nr 20, k. 90, Narodowe Historyczne Archiwum Białorusi w Mińsku
- s. 53–55 (il. 18 i 19) List z 26 czerwca 1670 r.; NGAB, fond 695, op. 1, nr 39, k. 6–6v, Narodowe Historyczne Archiwum Białorusi w Mińsku

Elżbieta Modzelewska, konserwator dzieł sztuki, absolwentka Akademii Sztuk Pięknych i podyplomowych studiów menadżerskich Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego; kieruje pracami Działu Prewencji i Konserwacji w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Od 2004 r. kuratorka projektów konserwatorskich i badawczych realizowanych w zespole historycznym rezydencji królewskiej w ramach programów Unii Europejskiej oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Przedmiotem jej badań są dzieła malarstwa sztalugowego i ściennego, w ostatnich latach koncentruje swoje prace na warsztacie artystycznym Michelangelo Palloniego. Autorka artykułów naukowych i popularnonaukowych, redaktorka naukowa oraz autorka artykułów, m.in. w publikacji *Michelangelo Palloni malarz fresków* (2017).
(emodzelewska@muzeum-wilanow.pl)

Paweł Migasiewicz, dr, adiunkt w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk, wykładowca w Instytucie Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego i post-doktorant w École Pratique des Hautes Études w Paryżu; badacz rzeźby i architektury XVII i XVIII w. w Polsce i na Śląsku, ze szczególnym uwzględnieniem relacji artystycznych między Francją a Europą Środkową; autor licznych opracowań z tych dziedzin. (pawel.migasiewicz@ispan.pl)

Konrad Niemira, historyk sztuki, doktorant w Institut d'histoire moderne et contemporaine na École Normale Supérieure w Paryżu oraz w Instytucie Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego, stypendysta Burlington Magazine. Obecnie realizuje projekt NCN dotyczący polsko-francuskich transferów artystycznych w XVIII w. Publikował m.in. w „Biuletynie Historii Sztuki”, „Ikonothece” i „Kwartalniku Filmowym”. (koniemira@gmail.com)

Joanna Paprocka-Gajek, absolwentka Historii Sztuki na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie; autorka rozprawy doktorskiej poświęconej historii warszawskiego platernictwa w latach 1822–1914. Zainteresowania badawcze koncentruje na historii zastawy stołowej, obyczajowości oraz działalności kolekcjonerskiej St.K. Potockiego i jego następców. Pracownik Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Nagrodzona w konkursach: im. Prof. ks. Szczęsnego Dettlofa oraz im. Hanny Szwankowskiej Varsoviana 2013–2014. Autorka publikacji popularyzujących dzieła kolekcji wilanowskiej.
(jpaprocka@muzeum-wilanow.pl)

Łukasz Przybylak, mgr inż. architekt krajobrazu, Kierownik Działu Ogrodowego Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, rzecznik Europejskiej Sieci Ogrodów Historycznych; specjalista w zakresie konserwacji i rewitalizacji ogrodów historycznych, autor publikacji oraz licznych opracowań inwentaryzacyjnych, studialnych i projektowych zabytkowych założeń ogrodowych; koordynator merytoryczny międzynarodowych seminariów parkowych; jego praca magisterska pt. *Specyfika kształtowania XIX-wiecznych założeń rezydencjonalnych na Śląsku została wyróżniona nagrodą w Międzynarodowym Konkursie Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS*. (lprzybylak@muzeum-wilanow.pl)

Konrad Pyzel, historyk sztuki i socjolog. Kurator bądź współkurator wielu wystaw, przede wszystkim poświęconych postaci Jana III Sobieskiego: Primus inter pares (wystawa w pałacu wilanowskim, 2013) i Jan III Sobieski. Polski król w Wiedniu (wystawa w Pałacu Zimowym księcia Eugeniusza Sabaudzkiego w Wiedniu, 2017). Autor artykułów naukowych i popularnonaukowych, poświęconych głównie zagadnieniom związanym z mecenatem Jana III i pamięcią o królu w XVIII wieku. Uczestnik licznych szkoleń i konferencji międzynarodowych, redaktor naczelny wortalu internetowego Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Obecnie w pracy naukowej zajmuje się postacią Jana Reisnera i jego twórczością malarską.
(kpyzel@muzeum-wilanow.pl)

Aleksandra Skrzypietz, dr hab., Instytut Historii, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Śląski; główne zainteresowania badawcze: stosunki polsko-francuskie w XVII i XVIII w., dzieje rodu Sobieskich, znaczenie polityczne i legenda oplatająca jego członków, rola kobiet w przemianach społeczno-politycznych; autorka licznych publikacji, w tym książki *Francuskie zabiegi o koronę polską po śmierci Jana III Sobieskiego*, Katowice 2009.
(jaskrzyp@interia.pl)

Mikołaj Tomaszewski, doktorant Wydziału Nauk Historycznych UMK w Toruniu.
(mik.tomaszewski@wp.pl)

Dzmitry Yatsevich, od 2012 r. Dyrektor Narodowego Historycznego Archiwum Białorusi, pracownik wydziału prawnego Ministerstwa Informacji Republiki Białoruś (2002–2009), kancelarii Rady Ministrów Republiki Białoruś (2009–2012); członek m.in. Rady Heraldycznej przy Prezydencie Republiki Białoruś, polsko-białoruskiej komisji konsultacyjnej ds.

dziedzictwa kulturalnego oraz Kolegium Departamentu Archiwów i Biurowości Ministerstwa Sprawiedliwości Republiki Białoruś. (niab@niab.by)

Anna Ziemlewska, dr, absolwentka historii i ochrony dóbr kultury (specjalizacja muzealnictwo), doktoryzowała się w 2007 r. na Uniwersytecie Mikołaja

Kopernika; wieloletni pracownik Muzeum Okręgowego w Toruniu, następnie Stacji Naukowej Polskiej Akademii Nauk w Wiedniu, od stycznia 2017 pracownik Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie; specjalizuje się w historii nowożytnej oraz polskich miejscach pamięci.

(aziemlewska@muzeum-wilanow.pl)

il. 3

il. 8

